

Lähiruoka on mahdollisuus - hallituksen lähiruokaohjelma

keskisuomalainen ruokakulttuuriseminaari IV
29.1.2013 Jyväskylä

Kirsi Viljanen

lähiruokakoordinaattori

Maa- ja metsätalousministeriö

Ruoka-Suomi -teemaryhmä, pj.

kirsi.viljanen@mmm.fi

www.ruokasuomi.fi

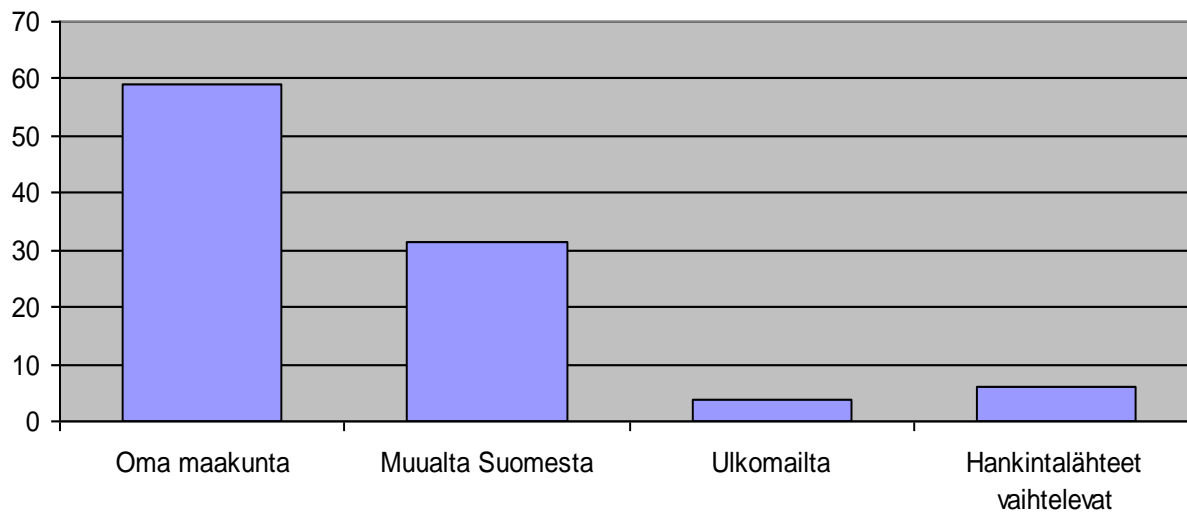

- Suomessa 2 854 elintarvikealan yritystä, joista 90% alle 20 hlöä työllistäviä
- eniten Uudellamaalla, Varsinais-Suomessa ja Pohjois-Pohjanmaalla
- eniten leipomoalalla, hevi (ml. marjat) -jalostuksessa sekä teurastus/lihanjalostuksessa

Suomalaiset alan yritykset lähiruuan tuottajia "lähes luonnostaan":

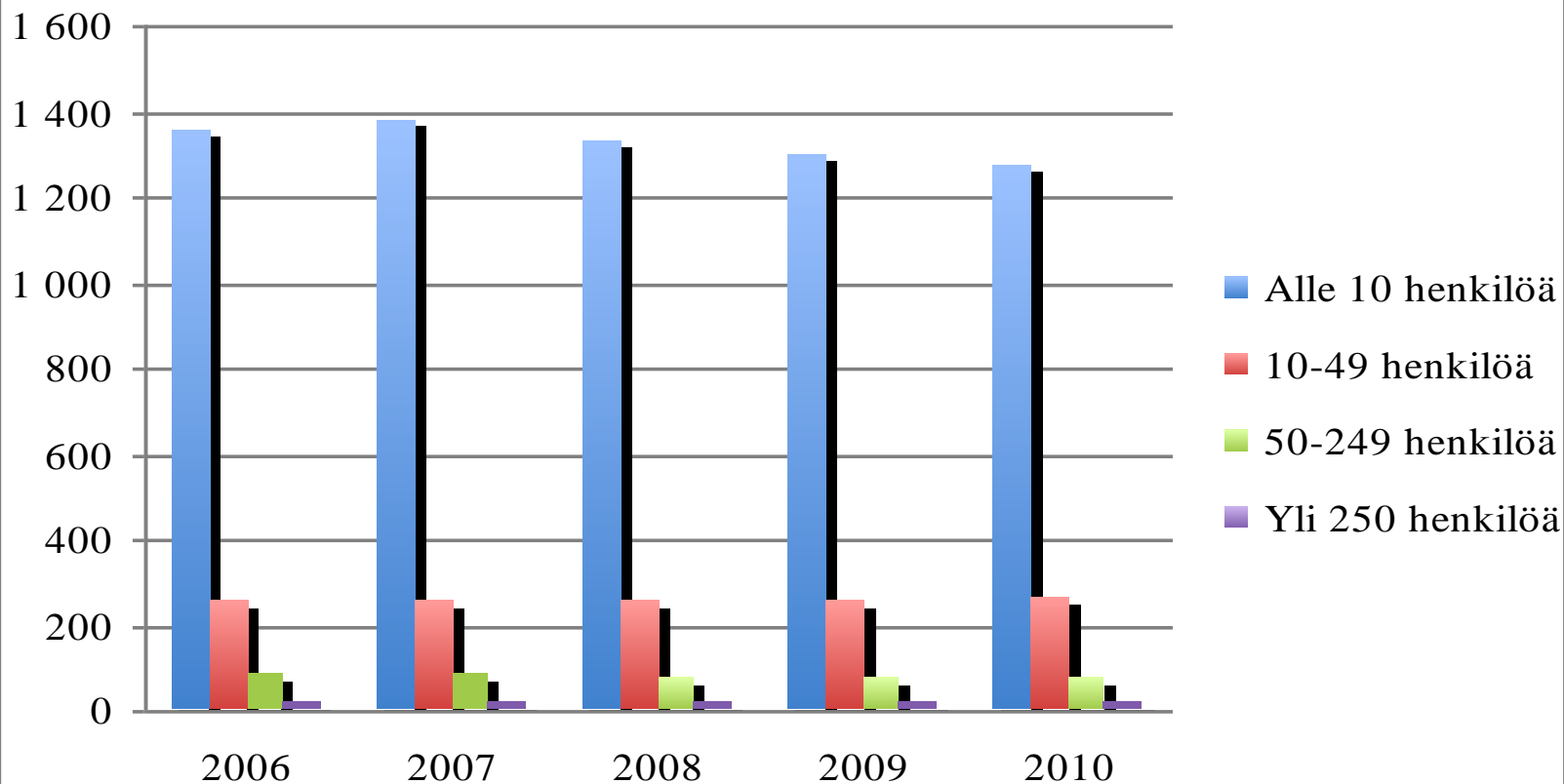
Kuvio 3. Pääraaka-aineiden hankinta-alueet

myös tuotteiden päämarkkina-alue oma maakunta!

Haasteena toimialan 2-jako

Elintarvikelan kaikkien yritysten kehitys

Miksi lähiruokaa?

- Lähellä tuotettuihin elintarvikkeisiin käytetyt varat ovat investointi ruuan laatuun, kansanterveyteen, huoltovarmuuteen, oman alueen talouteen ja työllisyyteen, pk-sektoriin, suomalaiseen ruokakulttuuriin, alkuperäisrotujen säilymiseen ja suomalaisiin makuihin

Lähiruoka politiikassa

- Valtioneuvosto teki 8.4.2009 periaatepäätöksen, jolla kannustetaan kestäviin hankintoihin kaikkia julkisia toimijoita – valtion keskus- ja aluehallintoa sekä kuntakenttää:

Kestävä ruokalautanen: Ruokapalvelujen elintarvikehankinnoissa lisätään luonnonmukaista, kasvispohjaista tai sesonginmukaista ruokaa. Sitä on tarjolla valtionhallinnon keittiöissä ja ruokapalveluissa vähintään kerran viikossa vuoteen 2010 mennessä ja vähintään kaksi kertaa viikossa vuoteen 2015 mennessä.

Hallituksen lähiruokaohjelma

Ohjelman taustaa

- Huomisen ruoka
 - esitys kansalliseksi ruokastrategiaksi, kesäkuu 2010
- Valtioneuvoston selonteko ruokapolitiikasta, esitelty eduskunnalle 20.10.2010
- lähiruokatrendin jatkuva kasvu: lähiruoka osana vihreää taloutta, jossa keskiössä ovat inhimillinen hyvinvointi, sosiaalinen tasa-arvo, luonnonvarojen kestävä käyttö ja luonnon kantokyvyn ja ekosysteemipalvelujen turvaaminen sekä uusiutuvan energian ja vihreän teknologian suosiminen
- kuluttajien kasvava kiinnostus ruuan alkuperää kohtaan

Kataisen hallitusohjelma:

- *Ruokasektori on tulevaisuuden kasvuala, jonka kilpailukykyä ja yhteistyötä kehitetään kansallisessa ruokastrategiassa ja ruokapoliittisessa selonteossa asetettujen suuntaviivojen mukaisesti.*
- *Hallituksen tavoitteena on suomalaisten elintarvikkeiden, luomu- ja erikoistuotteiden jalostuksen, markkinoinnin ja viennin tehostaminen.*

- *Hallitus toteuttaa luomualan ja lähiruoan kehittämisohjelman, jonka avulla tuotantoa monipuolistetaan ja lisätään kysyntää vastaavaksi, kehitetään luomuruokaketjua ja nostetaan lähiruoan jalostusastetta.*
- *Pienimuotoisen elintarvikejalostuksen ja myynnin mahdollisuuksia parannetaan lainsäädännön keinoin.*

- *kasvatetaan luomu- ja lähiruuan osuutta julkisista hankinnoista parantamalla ja vahvistamalla pienyritysten ja lähiruoan tuottajien osallistumista julkisten hankintojen kilpailutuksiin mm. parantamalla hankintaosaamista ja laadullisten kriteerien esilletuloa.*
- *Hankintalaki uudistetaan niin, että kuntien suoramarkintamahdollisuudet lisääntyvät ja työllisyys- ja terveystaloudelliset, sosiaaliset ja muut laatu- ja ympäristöpoliittiset näkökohdat otetaan paremmin huomioon julkisissa hankinnoissa.*

Lähiaruokaohjelmaluonnos

Mitä on lähiruoka?

- *Tässä ohjelmassa lähiruoalla tarkoitetaan erityisesti paikallisruokaa, joka edistää oman alueen* paikallistaloutta, työllisyyttä ja ruokakulttuuria ja on tuotettu ja jalostettu oman alueen raaka-aineista ja joka markkinoidaan ja kulutetaan omalla alueella. Tämän ohjelman toimenpiteet kattavat lisäksi elintarvikealan pienempien yritysten erikoistuotteet, jotka omalla alueellaan ovat lähiruokaa, mutta joita eri kanavissa myydään muuallakin Suomessa.*
- *Lähiaruoka ja ruoan paikallisuus liittyvät erityisesti lyhyisiin jakeluketjuihin. Lyhyitä jakeluketjuja määrittää taloudellisten toimijoiden määrän väheneminen ketjussa, toimijoiden yhteistyö, paikallinen talouskasvu ja tuottajien ja kuluttajien maantieteelliset ja sosiaaliset yhteydet.*

Lähiruokaohjelmaluonnos: Tavoitteet

1) Monipuolistaa lähiruoan tuotantoa ja lisätä sitä kysyntää vastaavaksi sekä nostaa lähiruoan jalostusastetta

Tavoitetila 2020:

- lähiruokatuotteiden jalostusaste on noussut, niiden valikoima on monipuolinen ja vastaa asiakkaiden ml. ammattikeittiöt tarpeita
- kuluttajan ja tuottajan vuoropuhelu on luontevaa tuoden lisäarvoa kummallekin osapuolelle

- kuluttajan saatavilla on helposti lähiruokatuotteita. Lähiruokatuotteilla on useita myyntikanavia, joista tuotteiden tuottaja ja jalostaja löytävät itselleen parhaiten sopivimmat ja kannattavimmat
- pienten erien logistiikka on kehittynyttä ja mahdollistaa kannattavan ja kestäväen liiketoiminnan
- lähiruoka on osa laadukasta matkailutuotetta ja tuo lisäarvoa ja kannattavuutta maakuntien ruoka- ja matkailualan toimijoille

2) Parantaa pienimuotoisen elintarvikejalostuksen ja myynnin mahdollisuuksia lainsäädännön ja neuvonnan keinoin

Tavoitetila 2020:

- osaamisen taso on noussut lähiruokaketjun kaikilla tasoilla ja asiantuntijapalveluja on saatavilla helposti
- yrittäjien liiketoimintaosaaminen on vahvistunut ja he uskovat tulevaisuuteen investoiden jatkojalostuskapasiteettiin ja hakevat innokkaasti uusia ratkaisuja

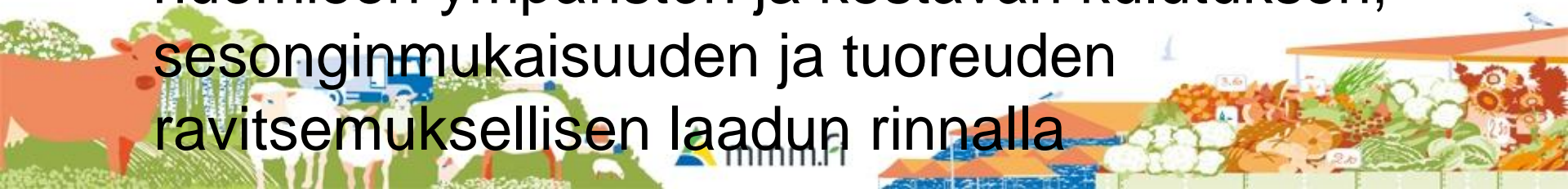
- yrityksiin kohdistuva lainsäädäntö on selkeää ja tukee yritystoiminnan kokonaisvaltaista kehittymistä

3) Kasvattaa lähiruoan osuutta julkisista hankinnoista parantamalla hankintaosaamista ja laadullisia kriteereitä

Tavoitetila 2020:

- lähiruoan saatavuus on parantunut ja se on luonnollinen osa julkisia ruokapalveluja. Lähiruoka on huomioitu kuntien hankintastrategioissa ja sitä käytetään ja arvostetaan kaikissa Suomen kunnissa.
- tarjontakilpailuihin liittyvät kriteerit ottavat huomioon ympäristön ja kestävän kulutuksen, sesonginmukaisuuden ja tuoreuden ravitsemuksellisen laadun rinnalla

4) Parantaa alkutuotannon mahdollisuuksia

Tavoitetila 2020:

- kotimainen tuotanto säilyy kulutusta vastaavalla tasolla turvaten samalla kansallista omavaraisuutta ja huoltovarmuutta
- lähiruoan tuotanto ja jalostus ovat osa kannattavaa tuotantoa yhä useammilla tiloilla tukien myös pienempien tilojen elinkelpoisuutta

5) Tiivistää lähiruokasektorilla toimivien yhteistyötä

Tavoitetila 2020:

- valtakunnalliset linjaukset toimivat lähiruokaketjun suunnannäyttäjänä ja kasvun turvaajana
- kehittämistyö on vaikuttavaa ja sitä tehdään aidossa yhteistyössä lähiruokaketjun eri toimijoiden välillä

6) Lisätä ruoan ja ruokaketjun toimijoiden arvostusta

Tavoitetila 2020:

- lähiruoan ja sen tekijöiden arvostus nousee kuluttajien keskuudessa
- ruokakulttuurimme alueellisine ominaispiirteineen luo vahvaa lisäarvoa koko ruokaketjulle
- läpi varhaiskasvatus- ja koulujärjestelmän menevä ruoka- ja ravitsemuskasvatus luo pohjaa koko elämän kestäville ruokavalinnoille

- ohjelmaluonnokseen sisällytetty mm. tarve alueellisille vahvoille kattohankkeille, elintarvikealan ja lähiruuan sisällyttämisestä alueiden kehittämisstrategioihin ja -ohjelmiin, rahoitettujen hankkeiden listaukset, mallinnukset + levitys, päällekkäisyyksien välttäminen, neuvonta, tutorointi, koe- ja testaustiloja, kuluttajien ja tuottajien kohtaaminen, mistä uusia yrittäjiä eläköityvien tilalle, yritystuet, uudenlaiset markkinointiratkaisut, logistiikka vihdoin kuntoon.. ym
- <http://www.mmm.fi/fi/index/etusivu/lahiruoka.html>
- <https://www.facebook.com/Lahiruokaohjelma?ref=hl>
- ❖ Lähiruoka- ja luomuasiat hallituksen iltakoulussa 9.1.2013: vahva puolto näiden edistämiseksi ja tavoitteiden vahvistaminen
- ❖ ohjelmat valmiina maaliskuussa, jolloin hallitukseen. Hallitus tekee niihin liittyen myös linjauksen (VnP? Selonteko?)

